

Efnisyfirlit:

1. Inngangur	2
2. Helstu niðurstöður tillögu að fjárhagsheimildum fyrir árið 2019	2
3. Almennar upplýsingar	3
4. Fjárhagslegar forsendur fyrir tillögum að fjárheimildum fyrir árið 2019	3
5. „Brúin til framtíðar“	4
6. Helstu niðurstöður tillögu að fjárheimildum fyrir árið 2019 í samanburði við niðurstöðu fjárhagsáætlunar ársins 2018	5
7. Veltufé frá rekstri, framlegð og skuldahlutfall	7
8. Framkvæmdaáætlun fyrir árið 2019	7
9. Forsendur fjárhagsáætlunar fyrir árin 2020 – 2022	8
10. Að lokum	9

Viðauki I: Tillaga að fjárhagsáætlun Borgarbyggðar fyrir árin 2019 - 2022

1. Inngangur

Tillaga að fjárheimildum Borgarbyggðar fyrir árið 2019 og fjárhagsáætlun fyrir árin 2020- 2022 er hér lögð fram til seinni umræðu. Fjárhagsáætlunin sýnir rekstraráætlun, áætlaðan efnahagsreikning og sjóðstreymi fyrir sveitarfélagið og stofnanir þess. Meginforsendur þeirrar vinnu sem liggur að baki áætlunarinnar er að viðhalda þeim árangri sem náðst hefur í rekstri stofnana sveitarfélagsins samhliða því að standa vörð um gæði þeirrar þjónustu sem íbúum sveitarfélagsins er veitt. Áfram verður haldið á þeirri braut að lækka álagningarhlutfall A-hluta fasteignaskatts. Verkefnið „Heilsueflandi sveitarfélag“ setur sín spor á fjárhagsáætlunina. Samkvæmt sveitarstjórnarlögum nr. 138/2011 skal sveitarstjórn á hverju ári afgreiða fjárhagsáætlun fyrir komandi ár og næstu þrjú ár þar á eftir. Saman mynda þessar áætlanir fjögurra ára áætlun fyrir sveitarfélagið sem felur í sér heildaráætlun um fjármál sveitarfélagsins á tímabilinu. Samkvæmt 63. gr. sveitarstjórnarlaga skal fjárhagsáætlun næsta árs fela í sér bindandi ákvörðun um allar fjárhagslegar ráðstafanir nema sveitarstjórn hafi áður samþykkt viðauka við áætlunina. Á þetta við um hvers kyns ákvarðanir, samninga eða aðrar fjárhagslegar ráðstafanir sem hafa í för með sér breytingar á tekjum, útgjöldum, skuldbindingum eða tilfærslur milli liða í fjárhagsáætlun í þegar samþykktri áætlun. Viðauki er ekki gildur nema hann feli einnig í sér útfærða ákvörðun um hvernig þeim útgjöldum eða tekjulækkun sem gert er ráð fyrir verði mætt. Á það einnig við þótt heildarútgjöld eða heildartekjur breytist ekki vegna samþykktar hans.

Starfsemi sveitarfélagsins er skv. 60. gr. sveitarstjórnarlaga skipt í tvo hluta, A- hluta og B- hluta. Í A-hluta er aðalsjóður auk eignarsjóðs. Undir hann fellur allur rekstur málaflokka, eignarsjóðs sem annast fjárfestingar og viðhald fasteigna og menningarsjóður. A-hluti er fjármagnaður að meiri hluta með skatttekjum sveitarfélagsins. Í B-hluta eru stofnanir sem að hálfu eða meirihluta til eru í eigu Borgarbyggðar, eru fjármagnaðar 50% eða meira með þjónustutekjum og reknar sem sjálfstæðar einingar. Í tilfelli Borgarbyggðar er um að ræða sorphirðu, fjallskilasjóði, félagslegar íbúðir, Menningarhúsið Hjálmaklett, Menntaskóla Borgarfjarðar, nemendagarða MB, Reiðhöllina Vindás, vatnsveitur, ljósleiðara og viðbyggingu hjúkrunar- og dvalarheimilisins að Brákarhlíð.

Síðustu misseri hefur átt sér stað mikil vinna varðandi aukið aðhald í rekstri, aðgerðir til að draga úr rekstrarkostnaði ásamt því að leita leiða til að bæta þjónustuna án útgjaldaauka. Í því samhengi hefur verið lögð áhersla á að standa vörð um lögbundna starfsemi sveitarfélaga og gæði þjónustunnar. Mikilvægt er að afkoma sveitarfélagsins sé á þann veg að sviðrúm skapist úr rekstri til að greiða niður skuldir og fjármagna nýframkvæmdir. Áframhaldandi aðhalds er gætt í fyrirbyggjandi drögum að fjárhagsheimildum og unnið verður eftir því markmiði að nýta skattfé íbúanna eins vel og kostur er.

2. Helstu niðurstöður tillögu að fjárheimildum fyrir árið 2019

- Heildartekjur samstæðu A+B hluta á árinu 2019 eru áætlaðar 4.348 m.kr. Heildargjöld eru áætluð 4.082 m.kr. Heildartekjur í A-hluta eru áætlaðar 3.935 m.kr. og heildarútgjöld eru áætluð 3.711 m.kr. Þar af eru laun og launatengd gjöld A+B hluta 2.468 m.kr., annar rekstrarkostnaður 1.466 m.kr. og afskriftir 147 m.kr.
- Hrein fjármagnsgjöld samstæðu eru áætluð 121 m.kr. og 55 m.kr. hjá A-hluta. Það er lækkun um 6 m.kr. frá áætlun fyrra árs.
- Rekstrarafgangur samstæðu A+B hluta er áætlaður 146 m.kr. en af A-hluta 169 m.kr.
- Skuldir og skuldbindingar samstæðu A+B hluta í árslok 2018 eru áætlaðar 4.729 m.kr. og 2.775 m.kr. í A-hluta. Munur á skuldum og skuldbindingum í samstæðu A+B hluta annarsvegar og í A-hluta hins vegar skýrist aðallega af skuldum vegna Hjálmakletts, en þar koma á móti leigutekjur að hluta vegna leigusamnings við Menntaskóla Borgarfjarðar og síðan vegna viðbyggingar við Hjúkrunarheimilið Brákarhlíð en þar koma á móti að fullu

- leigutekjur frá ríkinu vegna greiðslu afborgana og fjármagnskostnaðar.
- Eigið fé samstæðu A+B hluta er 3.302 m.kr. og A-hluta 3.320 m.kr.
 - Í sjóðstreymisyfirliti er veltufé frá rekstri árið 2019 í samstæðu A+B hluta áætlað 420 m.kr. en 385 m.kr. ef einungis er litið til A-hluta.
 - Fjárfestingar í varanlegum rekstrarfjármunum verða 835 m.kr. í samstæðuhluta en vegna breytinga á langtímakröfum verði fjárfestingarhreyfingar 805 m.kr.
 - Afborganir langtímalána eru 238 m.kr. fyrir samstæðu A+B hluta en 190 m.kr. fyrir A-hluta.
 - Áætlað er að taka langtímalán að fjárhæð 480 m.kr. á árinu. Áætlað er að í árslok 2019 verði handbært fé um 288 m.kr. hjá A+B hluta og 157 m.kr. hjá A-hluta.

3. Almennar upplýsingar

Hér á eftir er birt yfirlit um þróun nokkurra lykilstærða sem gefa góða mynd af þróun fjármála innan sveitarfélagsins.

Íbúapróun

Upplýsingar um íbúapróun í Borgarbyggð eru sóttar til Hagstofu Íslands. Í töflu 1 eru birtar upplýsingar um íbúapróun í Borgarbyggð síðustu ára og spá þar um fram til ársins 2020.

Þann 1. desember 2017 voru íbúar Borgarbyggðar 3.750 talsins. Íbúum sveitarfélagsins hefur fjölgað jafnt og þétt síðustu árin eftir nokkra fólksfækkun árin þar á undan. Allar forsendur eru til að ætla að sama þróun haldi áfram á næstu árum.

Tafla 1. Íbúapróun síðustu ára í Borgarbyggð og spá fram til ársins 2022. Miðað er við 1. jan. ár hvert.

Spá

	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022
Borgarbyggð	3539	3610	3679	3744	3818	3895	3973	4052
Árleg fjölgun %	2,0%	1,9%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	2,0%	1,7%
Árleg fjölgun	71	69	65	75	76	78	79	69
Fjöldi í árslok	3610	3679	3744	3818	3895	3973	4052	4121

Íbúum í Borgarbyggð hefur fjölgað um nálægt 2,0% á ári á síðustu árum. Hér er reiknað með áþekkri þróun á komandi árum. Rétt rúmur helmingur íbúanna búa býr í Borgarnesi og tæpur helmingur býr annarsstaðar í héraðinu. Nánari upplýsingar um íbúafjölda á þéttbýliskjörnum sveitarfélagsins koma fram í töflu 2.

Tafla 2. Íbúapróun í þéttbýliskjörnum Borgarbyggðar á árunum 2014-2018. Miðað er við 1. jan ár hvert.

	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Borgarnes	1759	1824	1865	1887	1946	1962
Hvanneyri	251	250	260	268	272	285
Kleppjárnsreykir	51	47	51	48	42	43
Reykholt í Borgarfirði	36	38	38	43	43	56
Bifröst	246	251	208	208	182	179

Íbúum í Borgarnesi, Hvanneyri og Reykholti hefur fjölgað á liðnum árum en fækkað á Kleppjárnsreykjum og Bifröst.

Starfsmannafjöldi

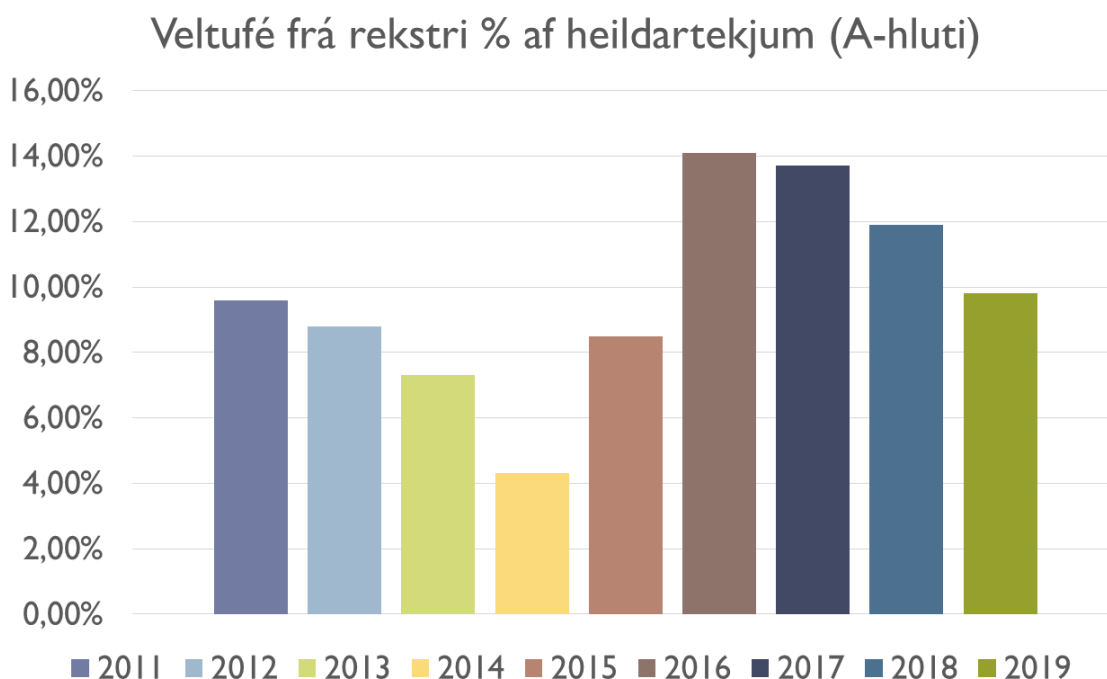
Starfsmenn sveitarfélagsins eru samtals um 300 en heildarfjöldi stöðugilda nokkuð færri.

Fjárhagslegar lykiltölur

Veltufé frá rekstri er ein mikilvægasta lykiltalan er varðar reksturinn og afkomu sveitarfélagsins í hlutfalli við aðrar stærðir. Veltufé frá rekstri er það fjármagn sem er til staðar til ráðstöfunar í afborgarnir skulda og fjárfestingar þegar búið er að greiða allan rekstrarkostnað. Hér verður farið í stuttu máli yfir nokkrar lykiltölur í þessu sambandi til að skýra enn frekar út þá fjárhagslegu þróun sem hefur átt sér stað hjá sveitarfélaginu á liðnum árum.

Í mynd 1 kemur fram hlutfall veltufjár frá rekstri hjá A-hluta á árunum 2011 til 2019. Miðað er við útkomuspá fyrir árið 2018 og fjárhagsáætlun fyrir árið 2019.

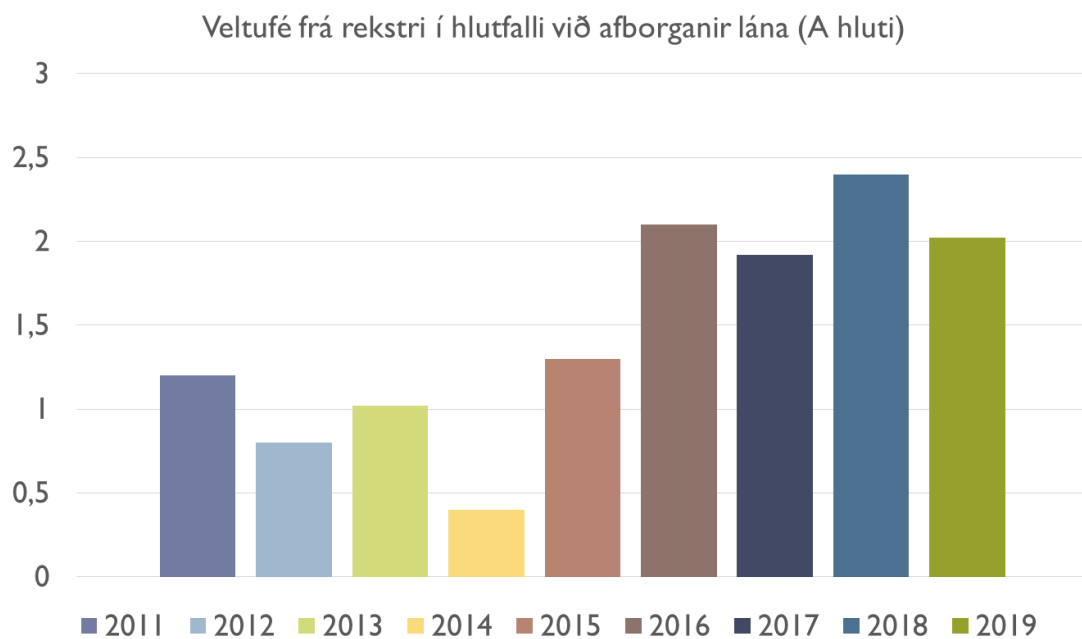
Mynd 1. Veltufé frá rekstri % af heildartekjum (2011-2019)

Í mynd 1 kemur fram að hlutfall veltufjár frá rekstri minnkaði á árunum 2011-2014 en hefur aukist síðan þá og er orðið hærra og er í góðu jafnvægi á árunum 2015-2019. Það lækkar heldur á árunum 2018 og 2019 en er engu að síður mjög ásættanlegt. Að jafnaði er miðað við að hlutfall veltufjár frá rekstri af heildartekjum sé orðið ásættanlegt þegar það er um eða yfir 9% að því gefnu að skuldastaða sé innan hóflegra marka.

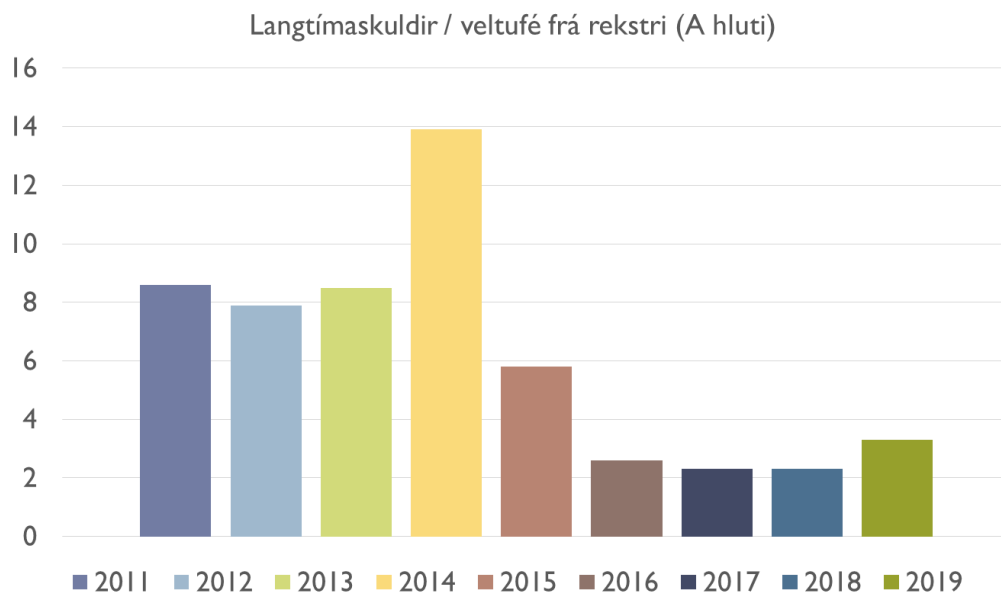
Í mynd 2 kemur fram hlutfall veltufjár frá rekstri og afborgana langtímalána. Hér sést hve auðvelt sveitarfélagið á með að greiða afborganir langtímalána með veltufé frá rekstri. Á árunum 2016 til 2019 er veltufé um 1,5-2,5 sinnum hærra en afborganir langtímalána. Það er veruleg breyting frá því sem var á árabílinu 2011-2014.

Mynd 2. Hlutfall veltufjár frá rekstri og afborgana langtímalána (2011-2019)

Með því að reikna út hlutfall milli langtímalána og veltufjár frá rekstri þá sést hve mörg ár sveitarfélagið væri að greiða upp öll langtímalán ef öllu veltufé frá rekstri væri ráðstafað til þess. Vitaskuld er þetta óraunhæft markmið en þó gefur kennitalan til kynna hve auðvelt sveitarfélagið á með að greiða niður sín langtímalán og standa þannig við skuldbindingar sínar. Á mynd 3 kemur fram að á árinu 2014 hefði það tekið sveitarfélagið hátt í fjórtán ár að greiða upp öll langtímalán með veltufé ársins. Árið 2019 er fyrirhugað að rekstrarafkoma sveitarfélagsins verði á þann veg að það myndi taka rúm 3 ár að greiða niður öll langtímalán sveitarfélagsins hjá A – hluta ef öllu veltufé frá rekstri væri ráðstafað til þess. Það gerist vitaskuld ekki í raunveruleikanum en sýnir vel hagstætt samspil milli áhvílandi langtímalána og þess fjár sem reksturinn skilar til afborgana og fjárfestinga.

Mynd 3. Hlutfall langtímalána og veltufjár frá rekstri (2011-2019)

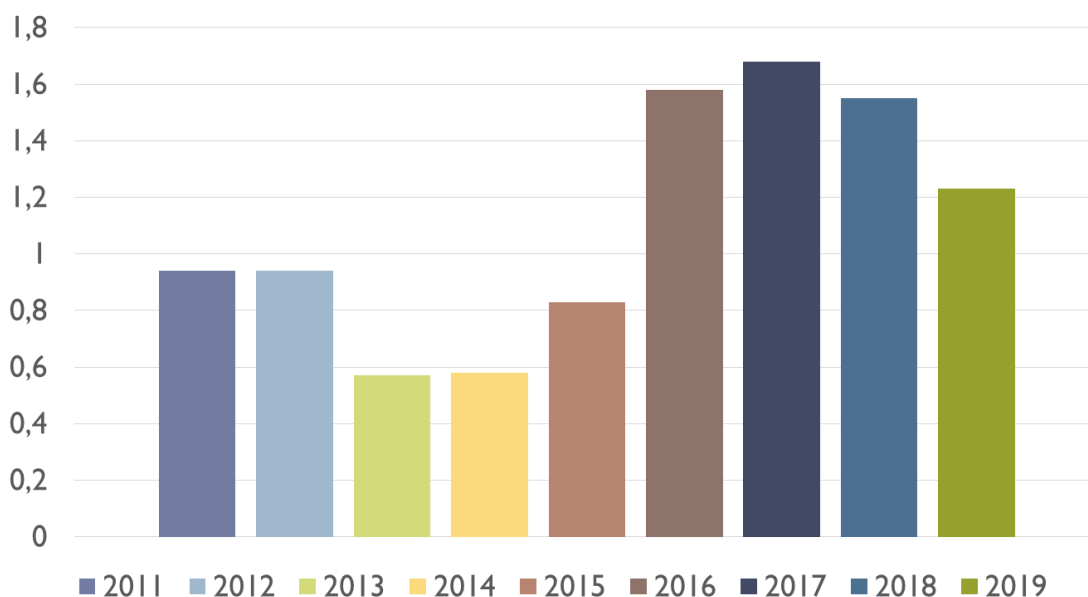

Veltufjárhlutfall eða hlutfall milli veltufjármuna (lausafjár) og skammtímaskulda (skulda sem á að greiða innan eins árs) skiptir miklu máli. Þetta hlutfall má helst ekki vera lægra en 1,0 (skammtímaskuldir mega helst ekki vera hærri en lausafé). Fari svo er ætíð hættu á að ekki sé hægt að greiða reikninga á réttum tíma og þá er stutt í að dráttarvextir fari að hlaðast upp. Það skiptir einnig miklu máli fyrir sveitarfélagið sem opinberan aðila að tryggja að það greiði reikninga á réttum tíma.

Á mynd 4 kemur veltufjárhlutfallið fram yfir árin 2011-2019. Fram til ársins 2015 var hlutfallið undir 1,0 en hefur hækkað verulega. Það á meðal annars rætur sínar að rekja til sölu eigna sem hefur bætt lausafjárstöðuna svo og vegna bættrar afkomu af rekstri sveitarfélagsins.

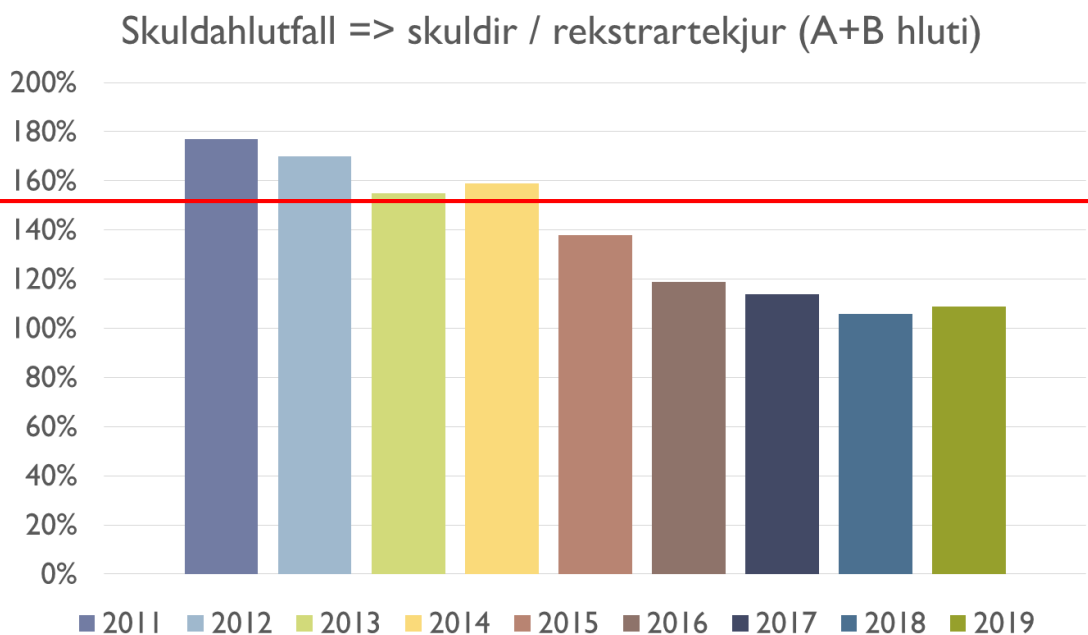
Mynd 4. Veltufjárhlutfall (hlutfall veltufjármuna og skammtímaskulda) (2011-2019)

Veltufjárhlutfall A hluti (lausafjármunir/skammtímaskuldir)

Skuldahlutfall sýnir hlutfall milli heildarskulda og heildartekna. Því lægra hlutfall sem skuldir eru af heildartekjum, því meiri stöðugleiki er í efnahag og rekstri sveitarfélagsins svo fremi að afkoman sé að öðru leyti ásættanleg. Skuldahlutfall Borgarbyggðar hefur farið jafnt og þétt lækkandi á undanförunum árum. Almenna viðmiðið er að staðan sé orðin ásættanleg þegar skuldahlutfallið er komið undir 150%. Þegar skuldahlutfallið er komið undir þessi mörk eru sveitarfélögin laus undan viðmiðunum Eftirlitsnefndar sveitarfélaga. Þróun skuldahlutfalls A+B hluta Borgarbyggðar kemur fram á mynd 5.

Mynd 5. Skuldahlutfall A+B hluta % (2011-2019)

4. Fjárhagslegar forsendur fyrir tillögum að fjárheimildum fyrir árið 2019

Skatttekjur

Álagt útsvarshlutfall verður áfram hámarksútsvar eða 14,52%. Gert er ráð fyrir að útsvarstekjur hækki um 5,9% eða 108 m.kr. frá útkomuspá ársins 2018 og verði 1.927 m.kr. á árinu 2019 til samanburðar við 1.819 í áætlun ársins 2018.

Í fjárhagsáætlun er gert ráð fyrir að álagningarhlutfall fyrir A hluta fasteignaskatts lækki úr 0,45% í 0,40% á árinu 2019. Álagningarhlutfall fyrir B hluta er lögbundið en álagningarhlutfall fyrir C hluta lækkar úr 1,55 í 1,39. Búið er að taka tillit til hækkingu fasteignamat samkvæmt fyrirliggjandi upplýsingum frá Þjóðskrá Íslands fyrir árið 2019. Samkvæmt útgefnum mati þá hækkar fasteignamat í Borgarbyggð um 11,7% milli ára og lóðamat um 9,1%. Til samanburðar þá hækkar fasteignamat á landinu öllu um 12,8% milli ára og mat á lóðum um 13,7%.

Forsendur fyrir álagningu fasteignaskatts og lóðarleigu á árinu 2019:

1. Fasteignaskattur verði 0,40% af fasteignamati íbúðarhúsa, útihúsa og sumarbústaða ásamt lóðarleiguréttindum erfðafestulanda og jarðeigna skv. a-lið 3. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga nr. 4/1995. Hámarksálagning er 0,625%
2. 1,32% af fasteignamati skv. b-lið 3. gr., laga um tekjustofna sveitarfélaga
3. 1,39% af fasteignamati allra annarra fasteigna skv. c-lið 3. gr. laga um tekjustofna sveitarfélaga. Hámarksálagning er 1,65% .
4. Lóðarleiga verði 1,5% af fasteignamati íbúðarhúsalóða og 2,0% af fasteignamati annarra lóða.

Fjárhagsáætlun gerir ráð fyrir að tekjur vegna fasteignaskatts verði 503 m.kr. m.kr. árið 2019 sem er tæplega 1,5% lækkun milli ára. Lækkun álagningarhlutfalls fasteignaskatts í A og C -hluta hefur í för með sér að álagður fasteignaskattur lækkar um nálægt 56 m.kr. sé miðað við óbreytt álagningarhlutfall milli ára. Tekjur af lóðarleigu verði 77 m.kr. sem er 13,6% hækkun milli ára.

Framlög Jöfnunarsjóðs sveitarfélaga eru sett fram samkvæmt útgefnum áætlunum jöfnunarsjóðs fyrir árið 2019. Gert er ráð fyrir að framlög jöfnunarsjóðs verði 1.129 m.kr. á árinu 2019 sem er 3,0% hækkun samanborið við áætlun ársins 2018. Þessi hækkun kemur til vegna aukinna tekna jöfnunarsjóðsins sem hefur tekjur sínar m.a. sem hlutfall af beinum og óbeinum skatttekjum ríkissjóðs.

Gjaldskrár.

Fyrir liggja tillögur um gjaldskrárbreytingar vegna starfsemi Borgarbyggðar. Hækkun gjaldskráa tekur mið af spá um verðlagsþróun. Því er lögð til 3,0% hækkun á öllum gjaldskráum öðrum en þeim sem samkvæmt samþykktum taka hækkunum í takt við byggingarvísitölu. Byggingarvísitala hefur hækkað um 4% frá desember 2018 – desember 2019. Þó er sú undantekning gerð á fyrrgreindum vinnureglum að sorpgjöld hækka um 10% en leikskólagjöldum er haldið óbreyttum.

Laun og annar rekstrarkostnaður.

Hér verður farið yfir launahluta í rekstri samstæðu A+B hluta Borgarbyggðar. Þar er um að ræða heildarrekstur sveitarfélagsins.

Áætlun um laun byggir á áætlunum sviðsstjóra, stjórnenda og forstöðumanna einstakra stofnana um fjölda starfsmanna, starfshlutfall þeirra, stöðu kjarasamninga og yfirvinnu. Laun og launatengdur kostnaður er 60,6% af heildarrekstrarkostnaði sveitarfélagsins. Það er herra hlutfall en í útkomuspá fyrir yfirstandandi ár en þá var hlutfall launa af heildarrekstrarkostnaði

59,7%. Sé hlutfall launa og launatengdra gjalda tekið sem hlutfall af heildartekjum þá verður það 57,4% á árinu 2019 samanborið við 54,9% í útkomuspá fyrir árið 2018. Heildarlaunakostnaður hækkar um 198 m.kr. milli ára. Launavísitala skv. Þjóðhagsspá er notuð til að framreikna laun og launatengd gjöld og útsvar í fjögurra ára áætlun. Vísitala neysluverðs samkvæmt Þjóðhagsspá er notuð til að áætla aðra liði langtímaáætlunar. Samkvæmt Þjóðhagsspá Hagstofu Íslands er gert ráð fyrir 3,6% hækkun á vísitölu neysluverðs á árinu 2019.

Eins og þekkt er þá eru flestir kjarasamningar á almennum vinnumarkaði lausir. Eftir umræðunni að dæma innan launþegahreyfingarinnar þá eru líkur til að komandi kjarasamningar geti orðið erfiðir. Það er því nokkur óvissa um hvernig launaliðurinn komi til með að þróast á næstu misserum. Mikilvægt er að sveitarfélögin standi þétt að baki fulltrúum sínum í komandi kjarasamningum sem geta orðið flóknir.

5. „Brúin til framtíðar“

Unnið hefur verið að verkefninu „Brúin til framtíðar“ frá miðju ári 2015. KPMG hefur verið samstarfsaðili við verkið og leitt það. Sett voru fjögur meginmarkmið í upphafi. Þau eru sem hér segir:

- Framlegðarmarkmið
 - Sett markmið um lágmarksframlegð.
- Fjárflæði frá A-hluta yfir í B-hluta
 - Lágmarka fjárflæði úr A-hluta í B-hluta. Ef það verði þá sé það vel rökstutt.
- Fjárfestingarmarkmið
 - Reksturinn standi undir ákveðnu lágmarki fjárfestinga á ári.
- Sala eigna og endurskipulagning skulda
 - Sett verði ákveðin markmið um sölu eigna.

Unnið hefur verið eftir þessari áætlun frá því hún var samþykkt. Hún hefur gengið eftir í öllum meginatriðum. Þó náðust sett markmið um sölu eigna ekki að fullu. Nýlega samþykkti sveitarstjórn Borgarbyggðar að framlengja þetta verkefni vegna þeirrar góðu reynslu sem fékkst af því á síðasta kjörtímabili.

Unnið hefur verið að yfirferð og endurmati verkefnisins. Starfsmenn KPMG hafa mætt á fundi með sveitarstjórn Borgarbyggðar og sett upp heildaryfirlit um rekstur, efnahag og sjóðsstreymi sveitarfélagsins út yfirstandi kjörtímabil. Fjárfestingaráætlun sú, sem kynnt var við fyrri umræðu um fjárhagsáætlun fyrir næsta ár, var sett inn í líkanið og leitt fram hvaða áhrif hún hefði á ýmsar lykiltölur og greiðslubyrði í rekstri sveitarfélagsins. Í kjölfar þess var fjárfestingaráætlunin endurskipulögð.

Eftirfarandi markmið til næstu fjögurra ára voru sett upp fyrir verkefnið:

- i. Framlegð: — Að framlegðarhlutfall A+B hluta á árunum 2019-2022 verði ekki lægra en 8,5%.
- ii. Fjárfestingar: — Að fjárfestingar A+B hluta á árunum 2019-2022 verði að hámarki 1.500 m.kr. (m.v. verðlag í ársbyrjun 2019).
- iii. Efnahagur: — Að hlutfall afborgana A+B hluta verði ekki hærra en 70% af framlegð hvers árs.
- iv. B hluti: — Að B hluta starfsemi verði sjálfbær og framlög til B hluta vel rökstudd.

- v. Staða handbærs fjár: — Að staða handbærs fjár A hluta verði ekki lægri en 150 m.kr. í lok hvers mánaðar eftir launagreiðslur (sú fjárhæð nemur um 1,5x launagreiðslu mánaðar).

Endanlegum frágangi við „Brúna til framtíðar“ verður lokið þegar fjárhagsáætlun fyrir árin 2019-2022 hefur verið afgreidd af sveitarstjórn.

6. Helstu niðurstöður tillögu að fjárheimildum fyrir árið 2019 í samanburði við niðurstöðu fjárhagsáætlunar fyrir árið 2018

Áfram verður haft aðhald í rekstri sveitarfélagsins eins og verið hefur undanfarin ár. Allar beiðnir um ráðningu starfsfólks fara í gegnum ráðningarnefnd og veitir það fyrirkomulag gott aðhald. Utanaðkomandi atriði eins og kjarasamningar hafa mikil áhrif á rekstur sveitarfélagsins en flestir kjarasamningar eru lausir á árinu 2019 og ekki liggur fyrir hver niðurstaða þeirra verður. Í áætluninni er reynt að meta hugsanleg áhrif þeirra eins og kostur er.

Félagsþjónusta

Framlag til félagsþjónustu verður á árinu 2019 samtals 420 m.kr. Til samanburðar er áætlað framlag á árinu 2018 samtals 415 m.kr. Starfsemi er að mestu leyti óbreytt á milli ára.

Heilbrigðismál

Framlag til heilbrigðismála er 5,1 m.kr. Hér er fyrst og fremst um að ræða kostnað vegna Heilbrigðiseftirlits Vesturlands og verkefnisins um heilsuefandi samfélags.

Fræðslu- og uppeldismál

Framlag til fræðslu- og uppeldismála verður á árinu 2019 samtals um 1.966 m.kr. Til samanburðar er áætlað framlag til fræðslu- og uppeldismála á árinu 2018 1.861 m.kr. Hækkun rekstrarkostnaðar er 6,4% sem er að langstærstu leiti vegna launakostnaðar. Hér er um að ræða stærsta einstaka málaflokk í rekstri sveitarfélagsins og því skiptir miklu máli hvernig þróun hans er.

Menningarmál

Framlag til menningarmála verður 127 m.kr. á árinu 2019. Framlag til þessa málaflokks er áætlað 116 m.kr. á árinu 2018. Rekstur Safnahúss er stærsti einstaki liðurinn í þessum málaflokki og tekur um helming fjármagns þessa málaflokks.

Æskulýðs – og íþróttamál.

Framlag til æskulýðs- og íþróttamála verður 326 m.kr. á árinu 2019 og er það sama fjárhæð og á árinu 2018. Benda má á að á árinu 2018 var skipt um gras á sparkvellingum í Borgarnesi sem var nokkuð kostnaðarsamt.

Brunamál og almannavarnir

Framlag til brunamála og almannavarna verður 44 m.kr. Til samanburðar er gert ráð fyrir 34,6 m.kr. á fjárhagsáætlun fyrir árið 2018.

Hreinlætismál

Framlag til hreinlætismála verður 16,5 m.kr. en er áætluð 376 þús. kr. á árinu 2018. Hækkunin kemur til vegna hækkunar á framlagi til sorpmála milli ára.

Skipulags- og byggingarmál

Framlag til skipulags- og byggingarmála verður 133 m.kr. Það er svipuð upphæð og er áætluð á árinu 2018.

Umferðar- og samgöngumál

Framlag til umferðar- og samgöngumála verður 136 m.kr. á árinu 2019. Til samanburðar er gert ráð fyrir 131 m.kr. á fjárhagsáætlun ársins 2018. Aukið er framlag til viðhalds gatna og gangstétta frá því sem verið hefur.

Umhverfismál

Framlag til umhverfismála verður 51 m.kr. á árinu 2019. Til samanburðar er gert ráð fyrir 44 m.kr. á fjárhagsáætlun ársins 2018.

Atvinnumál

Framlag til atvinnumála verður um 15 m.kr. á árinu 2019 sem er svipuð fjárhæð og er á áætlun fyrir árið 2018.

Sameiginlegur kostnaður

Framlag til sameiginlegs kostnaðar verður 257 m.kr. á árinu 2019. Til samanburðar er gert ráð fyrir 239 m.kr. á árinu 2018. Aukningin er aðallega vegna launakostnaðar á skrifstofu aukins framlag til kynningarmála.

Lífeyrisskuldbindingar

Gert er ráð fyrir að breyting lífeyrisskuldbindinga verði 126 m.kr. á árinu 2019 en það er áætlað að hún verði 117 m.kr. á árinu 2018. Þessi fjárhæð er yfirleitt byggð á líkum frekar en á handföstum forsendum. Einnig er fært á þennan lið sá hluti uppgjörs við lífeyrissjóðinn Brú sem greiddur var á þessu ári en fjárhæðin sem var um 240 millj kr er kostnaðarfærð á 30 árum.

Eignasjóður

Fasteignir sveitarfélagsins eru færðar í sjálfstæðan eignasjóð innan A-hluta. Hann annast viðhald fasteigna, fjárfestingar svo og kaup og sölu eigna í umboði sveitarstjórnar. Eignasjóður leigir út fasteignir til rekstrareininga sveitarfélagsins og innheimtir innri leigu í samræmi við raunverulegan kostnað viðkomandi fasteignar. Í eignasjóði er gert ráð fyrir að í viðhald fasteigna fari 65 m.kr. og um 12 m.kr. í viðhald lóða. Eignasjóður þarf þar að auki að standa undir fjármagnskostnaði og afskriftum vegna eigna. Gert er ráð fyrir að eignasjóður skili jákvæðri niðurstöðu upp á 126 m.kr.

Sjóðir í B-hluta

Í B-hluta starfsemi sveitarfélagsins eru stofnanir sem að hálfu eða að meirihluta til eru í eigu þess og eru fjármagnaðar að helmingi til eða meira með þjónustutekjum. Þær eru einnig reknar sem sjálfstæðar rekstrareiningar. Þetta eru sorphirða, fjallskilasjóðir, Reiðhöllin Vindás, félagslegar íbúðir, Hjálmaklettur, Menntaskóli Borgarfjarðar, Nemendagarðar MB, viðbygging hjúkrunar- og dvalarheimilisins að Brákarhlíð, vatnsveitur og ljósleiðari Borgarbyggðar.

Æskilegt er að B-hluta stofnanir séu sjálfbærar í rekstri. Í áætlun ársins 2019 er þó gert ráð fyrir að hallarekstur verði á hluta þeirra en og þarf að fjármagna hann með láni eða framlögum úr aðalsjóði.

Félagslegar íbúðir eru með áætlaðan rekstrarhalla um 13 m.kr þar sem fyrir liggur að nauðsynlegt er að fara í kostnaðarsamt viðhald á íbúðunum.

Einnig er gert ráð fyrir rekstrarhalla á rekstri ljósleiðarans að upphæð 7 m.kr en áætlun hans er í samræmi við þá áætlun sem gerð var við upphaf þess verkefnis.

Minnt skal á í þessu sambandi að mikilvægt er að auka sjálfbærni Hjálmakletts. Hluti húsnæðisins er í útleigu til Menntaskóla Borgarfjarðar sem greiðir árlega leigu til sveitarfélagsins. Mikil umræða hefur farið fram um að leita leiða til að auka nýtingu á þeim hluta húsnæðisins sem ekki er í reglulegri útleigu. Bygging hótels við Borgarbraut gefur fyrirheit um ákveðna möguleika í þeim efnum. Einnig hefur verið mikið fjallað um aðra möguleika í þessum efnum en án niðurstöðu. Fjallskilasjóðir verða einnig reknir með halla ef fer sem horfir. Víða er komið að verulegu viðhaldi í leitarmannahúsum.

7. Veltufé frá rekstri, framlegð og skuldahlutfall

Samkvæmt fjárhagsáætlun fyrir árið 2019 er gert ráð fyrir að veltufé frá rekstri í hlutfalli við tekjur verði 9,8% í A-hluta og 9,7% í A+B hluta. Samsvarandi tölur úr áætlun ársins 2018 eru 11,9% fyrir A hluta og 11,7% fyrir A+B hluta. Það er grundvallar forsenda í rekstri sveitarfélaga til framtíðar og þar af leiðandi einnig í áætluninni „Brúin til framtíðar“ að veltufé frá rekstri og framlegð sé á því stigi að hægt sé að greiða afborganir lána og standa undir fjárfestingum án þess að taka lán nema í undantekningartilvikum.

Gert er ráð fyrir að rekstrarniðurstaða A+B hluta verði 146 m.kr. og 169 m.kr. hjá A-hluta. Veltufjárhlutfall er áætlað 1,24 hjá A-hluta og 1,25 hjá A+B hluta. Skuldahlutfall A+B hluta er áætlað 108,8% á árinu 2019 sem er heldur hærra en áætlað er að það verði í árslok 2018 þar sem lántökur vegna framkvæmda á árinu 2019 eru áætlaðar hærra en afborganir lána.

8. Framkvæmdaáætlun fyrir árin 2019-2022

Heildarfjárfesting samstæðu (A+B hluta) á árinu 2019 er áætluð 836 m.kr. Nokkrar breytingar hafa verið gerðar á framkvæmdaáætlun til næstu fjögurra ára milli umræðna. Bæði var dregið úr áætluðum framkvæmdum og áherslum breytt milli ára. Niðurstaðan varð þessi eftir að rýnt hafði verið í rekstur, efnahag og fjárfestingagetu sveitarfélagsins í heildarsamhengi í tengslum við undirbúning að Brúnni. Með því að setja fram fyrir fyrri umræðu yfirtölu framkvæmdaáætlun og taka hana síðan til gaumgæfilegrar skoðunar þá fékkst mjög góð heildaryfirsýn yfir samhengið milli reksturs og efnahags annars vegar og hins vegar getu sveitarfélagsins til fjárfestinga. Niðurstaðan varð því þannig að ráðist verður í miklar fjárfestingar án þess að taka fjárhagslega áhættu.

Rétt er að skýra þessar áherslubreytingar betur út. Þær eru helstar sem hér segir:

- i. Stefnt er að því að ljúka framkvæmdum við Grunnskólann í Borgarnesi að langmestu leyti á árunum 2019 og 2020. Það er breyting frá fyrri áætlun þar sem gert var ráð fyrir að meginframkvæmdum við verkið myndi ekki ljúka fyrr en á árinu 2021. Þetta hefur í för með sér að framkvæmdaþunginn verður mestur á árinu 2019 en hann er áætlaður 456 m.kr. á því ári. Á árinu 2020 er áætlað að ráðstafa 166 m.kr. til framkvæmda við skólann og 40 m.kr. á árinu 2021.
- ii. Framkvæmdaþungi við byggingu Hnoðrabólts og endurbóta á Kleppjárnsreykjaskóla verður óbreyttur frá áætlun við fyrri umræðu utan að gert er ráð fyrir 30 m.kr. til að ljúka framkvæmdum á árinu 2021.
- iii. Áætlað er að til endurbóta á skólahúsnæði Grunnskóla Borgarfjarðar fari 25 m.kr. hvort ár á árunum 2020 – 2021.
- iv. Áætlað er að ráðstafað verði 40 m.kr. til leikskólahúsnæðis á árinu 2021.
- v. Framkvæmdum við nýtt íþróttahús verður seinkað miðað við áætlanir sem settar voru fram í fyrri umræðu. Áætlað er að undirbúningur framkvæmda hefjist á árunum 2021 og

- 2022.
- vi. Á tímabilinu verður ráðstafað 110 m.kr. í nýjar götur.
 - vii. Framkvæmdum verður haldið áfram við endurnýjun vatnsveitu á Varmalandi og einnig verður unnið áfram að fegrun miðbæjarsvæðis í Borgarnesi.
 - viii. Áherslur við lagningu ljósleiðara eru óbreyttar. Framkvæmdahraði tekur mið af niðurstöðum styrkveitinga hjá Fjarskiptastofnun. Framkvæmdir munu standa yfir á árunum 2019-2021
 - ix. Framkvæmdaáætlun verður samtals 1.482 m.kr. á næstu fjórum árum.
 - x. Þrátt fyrir miklar fjárfestingar verður fjárhagur sveitarfélagsins í áframhaldandi jafnvægi á næstu fjórum árum.

9. Forsendur fjárhagsáætlunar fyrir árin 2020 – 2022

Tekjur og gjöld:

- Grunnforsenda fyrir fjárhagsáætlun fyrir árin 2020-2022 er áætlun um fjárheimildir fyrir árið 2019 eins og hún er lögð hér fram.
- Áætlunin tekur mið af kostnaðarverðlagi ársins 2019. Kostnaðarliðir aðrir en laun breytast í takt við spá um breytingu neysluverðsvísitölu.
- Útsvarstekjur breytast á milli ára í takt við launavísitölu eins og hún er áætluð í Þjóðhagsspá Hagstofu Íslands.
- Gert er ráð fyrir að launakostnaður breytist í takt við spá um þróun launavísitölu í Þjóðhagsspá Hagstofu Íslands.
- Í áætluninni er gert ráð fyrir að hækkun lífeyrisskuldbindinga verði með svipuðum hætti og er á árinu 2019.

Tafla 3. Helstu forsendur þriggja ára áætlunar.

Ár	2020	2021	2022
Launavísitala	4,6%	4,3%	4,3%
Vísitala neysluverðs	2,7%	2,6%	2,6%

Fjárfestingar:

- Gert er ráð fyrir að fjárfestingar á hverju ári verði í samræmi við þá framkvæmdaáætlun sem fyrir liggur. Enda þótt víða sé þörf á framkvæmdum þá verður fjárhagsleg geta sveitarfélagsins að ráða ferðinni hvað varðar forgangsröðun og framkvæmdahraða. Stærstu verkefni verða viðbygging við Grunnskólann í Borgarnesi og endurbætur á eldra húsnæði, bygging leikskólans Hnoðrabóls á Kleppjárnsreykjum og lagning ljósleiðara um dreifðar byggðir Borgarbyggðar. Það eru verkefni sem ná eðli máls samkvæmt yfir fleira en eitt ár. Á seinni hluta tímabilsins er áætlað að aukin áhersla verði lögð á endurbætur á skólahúsnæði Grunnskóla Borgarfjarðar og undirbúning framkvæmda við íþróttamannvirki sveitarfélagsins.

Lántökur:

- Vegna þess framkvæmdastigs sem gert er ráð fyrir á árunum 2020, 2021 og 2022 er gert ráð fyrir lántökum til að mæta hluta þeirra fjárfestinga sem gert er ráð fyrir. Framundan eru verulegar framkvæmdir eftir að fjárhagslegt svigrúm til nýframkvæmda hafði verið mjög takmarkað um nokkurra ára skeið. Þess ber þó að geta að markmiðið er að framlag sveitarfélagsins til lagningu ljósleiðara um sveitarfélagið verði endurgreitt með afnotagjöldum af ljósleiðarakerfinu á ákveðnu árabili. Í þriggja ára áætlun fyrir árin 2020-2022 er áætlað að samtals tekin verði ný lán að fjárhæð 300 m.kr. á árunum 2020-2022. Rétt þykir að benda á að á sömu árum er áætlað að greiða niður eldri lán um yfir 800 m.kr. Þannig munu heildarskuldir lækka áfram enda þótt það gerist ekki eins hratt og gerst hefur á síðustu árum.

Tafla 4. Yfirlit um áætlaðar lántökur á árunum 2020-2022 og afborgarnir langtímalána á sama tímabili (m.kr.).

Ár	2020	2021	2022	Samtals
Áætluð lántaka	200	100	0	300
Áætlaðar afborganir langtímalána	259	282	286	827
Mismunur (lækkun lána)	-59	-182	-286	-527

10. Að lokum

- Framlegð A+B hluta á tímabilinu verður öll árin um 390 m.kr.
- Veltufé frá rekstri verður á bilinu 420 - 455 m.kr. á ári sem eru nálægt 10% af tekjum.
- Veltufjárhlutfall verður 1,2-1,4 á tímabilinu.
- Skuldahlutfall A+B hluta lækkar í 95 % á tímabilinu og má þá gera ráð fyrir að skuldaviðmið skv. reglugerð lækki í um 65% í lok árs 2022. Það gefur til kynna áframhaldandi stöðugleika í fjármálum sveitarfélagsins sem gerir því fært að vinna áfram að bættu umhverfi fyrir íbúa þess.

Með þeirri fjárhagsáætlun fyrir Borgarbyggð sem lögð er hér fram til seinni umræðu er haldið áfram á þeirri braut sem mörkuð hefur verið við að auka stöðugleika í fjármálum sveitarfélagsins, styrkja rekstur þess og fjárfestingargetu ásamt því að skapa svigrúm til aukinnar uppbyggingar.

Sviðsstjórum, forstöðumönnum stofnana og öðru starfsfólki er þakkað þeirra framlag við að vinna innan þeirra rekstrarmarkmiða sem sveitarstjórn hefur sett. Starfsfólki sveitarfélagsins er þakkað mikið og faglegt framlag til undirbúnings við vinnslu fjárhagsáætlunar. Verkstjórn í þeim efnum hefur á hinn bóginn fyrst og fremst hvílt á herðum Eiríki Ólafssyni, sviðsstjóra stjórnáslu- og fjármálasviðs.

Tillaga um fjárheimildir fyrir árið 2019 og fjárhagsáætlun fyrir næstu þrjú ár þar á eftir er hér með lögð fram til seinni umræðu í sveitarstjórn Borgarbyggðar.

Gunnlaugur A. Júlíusson sveitarstjóri